

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Freinetschool De Loods & Mandala te GENT

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	107805
Instelling	Freinetschool De Loods & Mandala
Directeur	Jeanine SCHEPENS
Adres	Patrijsstraat 12 - 9000 GENT
Telefoon	09-251.06.61
Fax	09-259.13.36
E-mail	loods@gent.be
Website	http://www.deloods.be
Bestuur van de instelling	Stad Gent - Dep. Onderwijs en Opvoeding
Adres	Keizer Karelstraat 1 - 9000 GENT
Scholengemeenschap	Nexus Gandae
Adres	Neermeerskaai 2 - 9000 GENT
CLB	iCLB Gent
Adres	Jubileumlaan 215 - 9000 GENT
Dagen van het doorlichtingsbezoek	27-04-2015, 28-04-2015, 29-04-2015, 30-04-2015
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	30-04-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	29-05-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Liesbet CRIEL
Teamleden	Bart DE BIE, Yves VAN MOORLEGHEM

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	13
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	15
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	17
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	17
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	18
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	19
4.1 Deskundigheidsbevordering.....	19
4.2 Leerbegeleiding	20
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	22
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	23
6.1 Wat doet de school goed?.....	23
6.2 Wat kan de school verbeteren?	23
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	23
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	25
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	25

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Dit verslag rapporteert over de doorlichting van **Freinetschool De Loods** en **Mandala** te **Gent**. Deze school bestaat uit drie vestigingsplaatsen. Freinetschool De Loods is de administratieve vestigingsplaats en gelegen in de wijk Muide-Meulestede. Freinetschool Mandala bestaat uit twee vestigingsplaatsen die op wandelafstand van elkaar liggen. Mandala I en II bevinden zich in de Rabotwijk. In Freinetschool Mandala is de populatie een weerspiegeling van de buurt. De leerlingen uit De Loods komen doorgaans uit gezinnen die bewust kiezen voor het pedagogische project van de school. De laatste jaren neemt de heterogeniteit van de schoolpopulatie ook in deze vestigingsplaats toe. De school beschikt over relatief veel teamleden met beperkte ervaring in hun huidige opdracht. De directeur is ervaren en kan rekenen op de inbreng van twee beleidsmedewerkers en een kern- en zorgteam om het beleid van de school te ondersteunen. De vestigingsplaatsen zetten sterk in op buurt- en ouderbetrokkenheid. Ervaringen, interesses en behoeften van kinderen vormen doorgaans het startpunt om het onderwijsaanbod vorm te geven. In vestigingsplaatsen Mandala I en II benutten de teamleden de thuistaal en het culturele kapitaal van de kinderen als steiger voor ontwikkelen en leren. In haar oordeel houdt de onderwijsinspectie rekening met **specifieke kenmerken** van de school, de omgeving, het personeel en de leerlingen.

Op basis van het **vooronderzoek** van 21 april 2015 bepaalde de onderwijsinspectie de **focus** die ze tijdens deze doorlichting onderzocht. In de kleuterafdeling ging ze na in hoeverre de leerkrachten de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie nastreven. In de lagere afdeling onderzocht ze in welke mate de leerkrachten de eindtermen van Nederlands en wereldoriëntatie bij de kinderen bereiken. Daarnaast peilde de onderwijsinspectie naar de kwaliteit en kwaliteitsbewaking van de deskundigheidsbevordering en de leerbegeleiding en naar aspecten van het algemeen beleid. Ten slotte onderzocht ze ook een selectie van regelgeving en de mate waarin de school aandacht heeft voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leeromgeving.

Het schoolteam beschikt over weinig valide en betrouwbare **outputgegevens**, waardoor vooral het onderwijsaanbod doorslaggevend is om de kwaliteit van het onderwijs te beoordelen.

Het **erkenningsonderzoek** van de **onderwijsdoelstellingen** wijst uit dat in de **kleuterafdeling** de onderzochte leergebieden aan de verwachtingen van de overheid voldoen. Het schoolteam streeft in voldoende mate bij de kleuters de ontwikkelingsdoelen van **Nederlands** en **wereldoriëntatie** na. Dit blijkt vooral uit het aanbod voor de verschillende domeinen van beide leergebieden. Kleuters krijgen kansen om betrokken en op een speelse manier taal te gebruiken. Ze doen (talige) ervaringen op tijdens de diverse thema- en projectgebonden activiteiten, tijdens de dagelijks weerkerende bezigheden en routines en tijdens het spelen en werken in de hoeken. De kwaliteitsvolle talige interacties tussen leerkrachten en kinderen vallen op. De leerkrachten stimuleren kleuters om hun ideeën duidelijker te verwoorden en bieden voldoende ruimte tot taalproductie. Wereldoriëntatie komt vooral aan de orde via de thema's, projecten en onderzoeken. Die krijgen een domein- en leergebiedoverschrijdende uitwerking. Het buitenschoolse leven stroomt de klas binnen en kleuters krijgen exploratie- en experimenteeransen. Bovendien krijgt het proefondervindelijk verkennen met ruimte voor ervaren en onderzoeken in alle leefgroepen veel aandacht. Het kleuterteam kan de doelgerichtheid, kwaliteit en diepgang van de planningsdocumenten bijsturen, een woordenschatbeleid ontwikkelen, de inrichting van sommige leefgroepen en speelwerkhoecken optimaliseren en de verschillende, waardevolle observatie- en volgsystemen afstemmen op de beoogde onderwijsdoelen.

In de **lagere afdeling** leidt het **erkenningsonderzoek** van de **onderwijsdoelstellingen** tot de conclusie dat het onderwijs voor het leergebied **Nederlands** aan de verwachtingen van de overheid voldoet. De leerkrachten bereiken in voldoende mate de eindtermen bij de leerlingen. De teamleden slagen erin om een krachtige leeromgeving voor Nederlands te creëren waardoor de leerlingen hulp en stimulans ervaren en zichzelf kunnen overstijgen. De kwaliteitsvolle onderwijspraktijk blijkt vooral uit het taalvaardigheidsonderwijs met betekenisvolle en motiverende taaltaken en voldoende ondersteuning door interactie. Taaltaken worden vooral gekoppeld aan de thema's en projecten van wereldoriëntatie om ze

functioneel te kunnen aanwenden. Gevarieerde en coöperatieve werkvormen worden frequent ingezet. De leerlingen ervaren hun communicatie op school als natuurlijk en zinvol en krijgen kansen om een veelheid aan talen te gebruiken. Toch komt het strategische taalonderwijs weinig tot zijn recht en het vernieuwde leerplan 'taalbeschouwing, strategieën en interculturele gerichtheid' dient nog geïmplementeerd te worden. De leerlingen bereiken de eindtermen voor **wereldoriëntatie** in onvoldoende mate.

Niettegenstaande het schoolteam een aantal waardevolle initiatieven ondernam, zijn de geleverde inspanningen op het ogenblik van de doorlichting ontoereikend. Op schoolniveau zijn er onvoldoende garanties voor een coherent, evenwichtig en gradueel leerplangericht aanbod. Het leerplan is te weinig richtinggevend voor het onderwijskundige handelen. Er ontbreken duidelijke teamafspraken die de continuïteit moeten stroomlijnen en de gradatie in en het gebruik van de tijd- en ruimtekaders zijn aan een heroriëntering toe. Het schoolteam kan weinig valide en betrouwbare outputgegevens voorleggen waarmee het de leerprestaties van de leerlingen kan staven. Bovendien sluit de evaluatie- en rapporteringspraktijk te weinig aan bij het leerplan. De school kwam niet tot een strategische aanpak om interne expertise en goede praktijkervaringen systematisch te laten doorstromen op vestigingsplaats- en schoolniveau. Positieve punten zijn de projectmatige aanpak, de werkelijkheidsgerichte benadering, de ruime aandacht voor diverse educaties en de begeleidende leerkrachtenstijl.

Het onderzoek naar de kwaliteit en **kwaliteitsbewaking** van de **processen** in de focus maakt duidelijk dat de school een visie heeft over wat **deskundigheidsbevordering** voor haar teamleden kan betekenen.

Daarbij vormt de samenhang tussen het onderwijskundige beleid en het personeelsbeleid met het oog op kwaliteitsverbetering het uitgangspunt. Een breed gamma aan lopende en geplande begeleidingstrajecten en acties getuigen van de ontwikkelingsgerichtheid van het team. Vooral de Freinet- en schoolvisie en het zorgbeleid vormen de rode draad in de deskundigheidsbevordering van de teamleden. De schoolleiding neemt initiatieven om de schooldoelen gelijkgericht te realiseren en om de kennis en de vaardigheden van de leerkrachten te verbeteren en te ontwikkelen. De leerkrachten ervaren de directeur en beleidsmedewerkers als sterk motiverend en ondersteunend. Bovendien investeert de school in coaching en begeleiding van (beginnende) leerkrachten door het inschakelen van Freinetcoaches en mentoren en participeert ze actief aan schooloverstijgend overleg en evenementen.

De school bouwde een functionele zorgstructuur uit, waarvan de directeur en de zorgcoördinator de motor zijn. Ze beschikt over een ruime omkadering om een degelijke begeleiding uit te bouwen. Vooral in Freinetschool Mandala verloopt de **leerbegeleiding** in grote mate doelgericht en kwaliteitsvol. De school heeft de krachtlijnen van haar visie geconcretiseerd in een zorgcontinuüm en legt de nadruk op een degelijk uitgebouwde brede basiszorg met daarin een centrale rol voor de groepsleerkracht. Waardevol zijn de groeps- en individuele handelingsplannen en de gerichte coaching van de leerkrachten in het omgaan met kinderen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften. Het schoolteam van De Loods dient verder werk te maken van de implementatie van het zorgcontinuüm en de uitgangspunten van handelingsgericht werken.

Het onderzoek naar het **algemeen beleid** toont aan dat de gepassioneerde directeur streeft naar een gedeeld en onderwijskundig leiderschap. Ze wil 'samen school maken' en beoogt een professionele school waar een enthousiast team blijf geeft van engagement. Het team zet stappen naar een groeiende gelijkgerichte pedagogisch-didactische aanpak. Verschillende overlegstructuren dragen bij tot een democratische besluitvorming. Het doelgericht en trajectmatig uitwerken van onderwijskundige prioriteiten en gerichte leerplanstudie en –implementatie zijn belangrijke aandachtspunten voor de school.

De onderwijsinspectie formuleert een **gunstig advies** voor de **erkenningsvoorwaarde** voldoen aan de **onderwijsdoelstellingen** voor de **kleuterafdeling** en voor de **overige erkenningsvoorwaarden**. Voor de **lagere afdeling** geeft de onderwijsinspectie een **beperkt gunstig advies** omwille van het niet voldoen voor wereldoriëntatie. Ze formuleert een **beperkt gunstig advies** voor de erkenningsvoorwaarde **bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne**.

Binnen het team van de kleuterafdeling is het draagvlak voldoende groot om het huidige ontwikkelingsproces verder te zetten. De leerkrachten kunnen zelf de onderwijskwaliteit bijsturen en

verbeteren of borgen. Ze kunnen zich hierbij laten inspireren door de aanbevelingen in dit verslag. De leerkrachten moeten echter het recht op 28 lestijden respecteren.

Het team van de lagere afdeling moet grondig investeren in leerplankennis met het oog op een functionele toepassing van het leerplan. Het uiteindelijke doel moet zijn dat de leerlingen de eindtermen van alle domeinen van wereldoriëntatie bereiken. Het inspectieteam is ervan overtuigd dat het schoolteam in staat is om stapsgewijs de prioritaire werkpunten aan te pakken en om aandacht te besteden aan de geformuleerde aanbevelingen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in voldoende mate na. Dit blijkt vooral uit het aanbod voor de verschillende domeinen, de kansen die kleuters krijgen om betrokken en op een speelse manier taal te gebruiken en de kwaliteitsvolle talige interacties tussen leerkrachten en kinderen.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in voldoende mate na. De ervaringsgerichte en projectmatige aanpak, het evenwichtige aanbod voor de verschillende domeinen en de kansen die kleuters krijgen om te exploreren, te experimenteren en te onderzoeken getuigen van een kwaliteitsvolle benadering van dit leergebied.

3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Het onderwijskundige handelen van de leerkrachten spoort met de visie van de ontwikkelingsdoelen en de gevolgde leerplannen van Nederlands en wereldoriëntatie. Daarnaast zijn ook de Freinetvisie en -doelen sterk in de kleuterafdeling aanwezig.

Kinderen hebben een inbreng bij de planning en inhoudelijke uitwerking van de thema's, projecten en onderzoeken. Zowel de realiteit als de fantasiewereld zijn uitgangspunt. De uiteindelijke invulling ervan is een samenspel van wat kleuters aanbrengen, wat de leerkracht belangrijk vindt en wat de leerplandoelen aangeven. De doelgerichtheid, kwaliteit en diepgang van de planning is leerkrachtafhankelijk. Het kleuterteam gebruikt een week- en/of dagplanning en een variatie aan rituelen-, hoeken-, zorg- en andere fiches. In vestigingsplaats De Loods wordt dit aangevuld met het document 'brainstorming en ideeën'. Daarnaast werken de meeste leerkrachten met een (digitaal) 'leefboek' en een hoekenoverzicht waarin ze samen met de kinderen de uitgevoerde activiteiten vastleggen. Meerdere leerkrachten hebben niet de gewoonte om hun dominante doelen vooraf te registreren, wat een doelgericht en planmatig aanbod afzwakt. De leerkrachten gebruiken een digitaal bewakingsinstrument van de koepel dat een overzicht van alle leergebieden, domeinen en leerplandoelen omvat. Deze digitale registratie gebeurt in functie van een streven naar volledigheid en evenwicht in het aanbod. Vestigingsplaats De Loods maakt hiervoor aanvullend gebruik van de 'checklist projectwerking'.

Het taalaanbod stimuleert zowel het receptieve als het productieve taalgebruik. De kleuters doen talige ervaringen op tijdens de diverse thema- en projectgebonden activiteiten, tijdens de dagelijks weerkerende bezigheden en routines en tijdens het spelen en werken in de hoeken. De leerkrachten stimuleren de mondelinge taalvaardigheid tijdens onthaal- en afsluitmomenten,

rondes en kringen. De ontluikende geletterdheid wordt gestimuleerd tijdens het vertellen, het voorlezen en de boekenronde. Ook het tekenen van afspraken of van verhalen van kleuters is een veelvuldig gebruikte techniek. Tijdens de praatronde wordt systematisch een kleuter als voorzitter of verslaggever aangeduid. De kleuterafdeling besteedt naast het functionele schrijven ook veel aandacht aan de ontwikkeling van de schrijfmotoriek. Hiervoor wordt onder meer een bewegingsmethode aangewend. In alle leefgroepen is er aandacht voor een groot aanbod aan woorden die contextgebonden worden aangebracht. Nieuwe woordenschat ontstaat spontaan vanuit projecten of uit wat de kinderen aanbrengen. Er is beperkte expliciete aandacht voor een dominante woordenschat, waardoor een systematische woordenschatverwerving minder aan bod komt. Sommige teamleden hanteren een begrippenlijst, waarbij ze aanstrepen wat al aan bod kwam. Niettegenstaande enkele waardevolle initiatieven, komt het gericht selecteren en consolideren van thema- en schooltaal beperkt voor. Ondanks de instroomkenmerken van de kinderen, zijn daarvoor weinig afspraken op schoolniveau. Ook de aandacht voor het doelbewust stimuleren van het fonologisch en fonemisch bewustzijn is in enkele leefgroepen bescheiden.

Wereldoriëntatie komt vooral aan de orde via de thema's, projecten en onderzoeken. Die krijgen een domein- en leergebiedoverschrijdende uitwerking. De leerkrachten streven naar diversiteit in de aangebrachte onderwerpen. Vooral het 'leefboek', de muurkrant en in enige mate ook de (digitale) bewakingssystemen tonen aan dat de kinderen een evenwichtig en gevarieerd aanbod krijgen. De leerkracht waardeert de inbreng van de kinderen en speelt hierop in. Om het project of thema te structureren beantwoorden de kinderen een aantal veel voorkomende vragen: "Wat willen we weten? Wat willen we doen?". De kindgerichte overlegvormen om de klas- en schoolwerking te bespreken, leggen het accent op de domeinen 'mens' en 'maatschappij'. Kleuters mogen en kunnen hun gevoelens uitdrukken via taal, beeld en beweging. In vestigingsplaats Mandala gebeurt dit in de oudere leefgroepen op systematische wijze aan de hand van psychodrama via een preventieve methodiek. Duidelijke klas- en speelplaatsafspraken stimuleren een positief spel- en werkgedrag. De leerkrachten en kleuters hanteren diverse kalenders en hulpmiddelen om 'tijd' te meten of te registreren. Aan de hand van de week-, dag- en projectplanning en de oriëntatiekring kunnen kleuters gebeurtenissen ordenen in de tijd en geven leerkrachten een aanzet om zelf te plannen. De tijdsbewaker bewaakt de tijd met een zandloper tijdens de praatronde. Door de evaluatie aan het einde van de dag of het project en het organiseren van toonmomenten en een reflectiekring worden de eerste stappen in de richting van (zelf)reflectie gezet.

Meerdere thema's en projecten focussen op het domein 'natuur'. Zowel de levende als de niet-levende natuur krijgt kansen. De kleuters mogen op actieve wijze de hen omringende natuur onderzoeken. Hierbij worden de verschillende zintuigen aangesproken. De dagelijkse weerwaarnemingen krijgen een plaats in de klaswerking. Het domein 'techniek' komt voldoende aan bod in kook- en beeldende activiteiten. Tijdens het hoekenwerk krijgen kinderen frequent de mogelijkheid om in de bouw- of constructiehoek te werken. In De Loods is de 'kieskast' hierbij sterk ondersteunend en krijgen constructies van de kinderen een plaats op de toontafel. De leerplandoelen, waarbij het probleemoplossend denken expliciet wordt nagestreefd, zijn tot op de klasvloer doorgedrongen. Stappenplannen, die gericht zijn op het maken van een eenvoudig technisch systeem, worden systematisch gebruikt. In de verschillende leefgroepen krijgen

de kleuters voldoende exploratie- en experimenteerkanen. Proefondervindelijk verkennen met ruimte voor ervaren en onderzoeken, krijgt veel aandacht en kinderen worden uitgenodigd om samen met anderen naar oplossingen te zoeken voor probleemsituaties. De neerslag van deze onderzoeken krijgt een plaats in de onderzoekhoek. Personen tekenen en schilderen, en bewegings- en oriëntatiespelletjes dragen bij tot 'ruimtelijke' beleving.

De projectmatige aanpak zorgt voor een goede horizontale samenhang, waarbij verschillende leergebieden op een geïntegreerde wijze aan bod komen.

Conform de school- en Freinetvisie, vertrekken de leerkrachten van de ervaringen van de kleuters en werken ze sterk ervarings- en realiteitsgericht. Het buitenschoolse leven stroomt de klas binnen. Belevende waarnemingen en uitstappen worden frequent georganiseerd. Actualiteit komt aan de orde via de nieuws- of actuaronde. Leerkrachten sluiten niet alleen aan op de belevingswereld maar ook op het ontwikkelingsniveau van de kleuters. In vestigingsplaats Mandala verwelkomen, respecteren en benutten de leerkrachten de identiteit en het culturele kapitaal van de kinderen. Illustratief hiervoor is het jaarproject 'The Travel Mandala Kids' in de leefgroep van de oudere kleuters.

Kinderen kunnen tijdens het gedifferentieerd werken vrij kiezen uit een ruim aanbod van motorische, cognitieve en creatieve activiteiten, waardoor meerdere persoonlijkheidsdomeinen worden beoogd.

De leerkrachten hechten veel belang aan een positief en veilig klasklimaat. Het bevorderen van het positief zelfbeeld door initiatief en motivatie staat centraal. De kwaliteitsvolle, taalstimulerende interacties tussen leerkrachten en kinderen vallen op. De open vraagstelling en de motiverende activiteiten zorgen voor samenhang tussen doen, denken en verwoorden. In alle leefgroepen houden de leerkrachten in de talige interactie met de kleuters sterk rekening met de emotionele component. De aandacht voor het zich kunnen en durven uitdrukken staat centraal en de inhoud primeert op de vorm. De leerkrachten stimuleren kleuters om hun ideeën duidelijker te verwoorden en bieden voldoende ruimte tot taalproductie.

Onderwijsorganisatie
Klasmanagement
Onderwijstijd

De teamleden leggen een grote betrokkenheid aan de dag om zich voor de kinderen in te zetten. Ze bouwen een cyclisch dagverloop op, met afwisselend klassikale en gedifferentieerde activiteiten.

Uit documentanalyse, observaties en gesprekken blijkt dat er soms kostbare onderwijstijd verloren gaat door langdurige koek-, drank-, toilet- en opruimmomenten. Er zijn weinig schoolafspraken om deze activiteiten te benutten als intentionele leerkansen, noch om ze geleidelijk aan te passen aan de zelfstandigheid van kleuters. De eerste activiteit van de dag is een vrij keuzemoment en/of ontbijtmoment. Teamleden verantwoorden deze optie vanuit de instroomkenmerken van de kinderen en de nood aan informele gesprekken met de ouders. Net daardoor krijgen sommige ouders de indruk dat 'het echte werk' nog niet gestart is. Dat resulteert dan weer in een aantal laatkomers, ondanks de aansporingen en waardevolle initiatieven van de school om dit te beperken.

Materieel beheer
Infrastructuur

De leefgroepen bieden een wisselend beeld wat betreft een gestructureerde en ordelijke inrichting en de aanwezigheid van uitdagende materialen. Enkele lokalen zijn geen echte 'hoekenklassen'. De speelwerkhoeven zijn weinig

afgebakend, zodat kinderen er zich niet in kunnen terugtrekken om geconcentreerd hun spel- en werkopdrachten uit te voeren.

Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De school beschikt over voldoende eigentijdse materialen. Met het aanwezige materiaal kan het team uitdagende leeromgevingen creëren en zijn er kansen om incidenteel en intentioneel te leren. De materialen zijn goed bereikbaar voor de kleuters: een pluspunt voor de ontwikkeling van zelfstandigheid en zelfsturing. De leefgroepen beschikken over een brede waaier aan opvoedende spellen en een ruim aanbod aan constructiemateriaal. De kalenders en de projectplanner ogen verzorgd en hebben doorgaans een duidelijke plaats in de praathoeke. In een leefgroep van de Mandala werkt een digitaal bord hiervoor sterk ondersteunend. In de meeste leefgroepen worden de speelwerkhoeke aangepast met bijkomend thematisch materiaal. Toch worden de hoeke minder intentioneel talig verrijkt met het oog op het vastzetten van functionele thema- en schooltaal. In meerdere groepen is er weinig variatie in het boekenaanbod en slechts enkele boekenhoeke zijn knus ingericht of bevatten uitdagende opdrachten. Luisterhoeke ontbreken in meerdere klasgroepen. ICT-mogelijkheden worden enigszins aangewend om de taalvaardigheid te bevorderen. Het digitale platform van de oudste leefgroepen van de Mandala is een voorbeeld van goede praktijk.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Gericht op bijsturing
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem

Een eerste bron van evaluatie vormen de gesprekken in de kring en de observaties tijdens de dagelijkse activiteiten. Deze observaties geven informatie over de voortgang en het verloop van de activiteiten waar een kind of groep mee bezig is. De gegevens die de leerkracht hieruit haalt, sturen onmiddellijk het aanbod en het handelen bij.

Daarnaast evalueren en volgen de leerkrachten de ontwikkeling van de kleuters op aan de hand van meer gerichte observaties en/of het observatiecahier. Ze streven ernaar om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de ontwikkeling van de individuele kleuters. Er wordt vanuit een positieve bril naar de kleuters gekeken en vooral het observatiecahier brengt de actuele ontwikkelingsgraad van de kleuter breed in beeld. Daarnaast hecht het kleuterteam veel belang aan talentontwikkeling. Beide vestigingsplaatsen gebruiken een schooleigen 'blinker- of brevettensysteem'.

De school hanteert daarnaast ook een kindvolgsysteem dat de verschillende facetten van de persoonlijkheidsontwikkeling gedetailleerd in kaart brengt. De klasscreening en de neerslag van het zorgoverleg en het oudercontact zorgen voor een gestructureerde stand van zaken en bieden waar nodig de informatie om het kind verder te begeleiden en te ondersteunen in zijn ontwikkeling. Het is een uitdaging voor het kleuterteam om de verschillende, waardevolle observatie- en (volg)systemen verder te optimaliseren en af te stemmen op de beoogde onderwijsdoelen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Leerkrachten krijgen zicht op de beginsituatie van de peuters en kleuters vanuit het intakegesprek met de ouders en/of de notities en documenten in het digitale zorgplatform.

Vooraf op grond van permanente observatie krijgen de kinderen additionele hulp door de leerkrachten. Groepsleerkrachten gaan meteen actie ondernemen als ze twijfels hebben over de ontwikkeling van een individuele kleuter. Ze spelen kort op de bal en doen kleine aanpassingen in de directe omgeving en de omgang met het kind. In meerdere leefgroepen wordt gericht met homogene of heterogene groepjes gewerkt. In de planningsdocumenten zijn er weinig gedifferentieerde doelen terug te vinden. In de geobserveerde praktijk is de differentiatie wel

enigszins zichtbaar.

Op basis van het interne en externe zorgoverleg bepaalt de kleuterafdeling welke kleuters extra begeleiding nodig hebben. Deze formele overlegmomenten resulteren vooral in vestigingsplaats Mandala in het doelgericht, planmatig en systematisch opzetten van zorgverbredende interventies.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise

De leerkrachten getuigen van inzet, enthousiasme en engagement en zijn bereid zich te professionaliseren en van elkaar te leren. Op groeps- en vestigingsplaatsniveau zijn er waardevolle initiatieven die momenteel beperkt doorstromen naar het hele kleuterteam.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De leerlingen bereiken de eindtermen voor Nederlands. De kwaliteitsvolle onderwijspraktijk blijkt vooral uit het taalvaardigheidsonderwijs met betekenisvolle, motiverende en functionele taaltaken en voldoende ondersteuning door interactie.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig

De lagere afdeling werkt volgens de krachtlijnen van het leerplan. De leerkrachten zorgen voor een positief en veilig klasklimaat met gerichte ondersteuning door interactie. Betekenisvolle, motiverende en functionele taken waarbij taal een instrument is om een doel te bereiken, worden frequent aangeboden.

Elk teamlid beschikt over een registratiemap met een waaier aan documenten of checklists om het aanbod te bewaken. De mate waarin deze documenten ontwikkelingsgericht worden aangewend is sterk leerkrachtafhankelijk. In de week- en/of dagplanning worden zelden doelen geformuleerd.

De vrije teksten van de kinderen en de thema's en projecten van wereldoriëntatie vormen het uitgangspunt om de verschillende domeinen van Nederlands aan te pakken. Kinderen krijgen voldoende kansen voor het oefenen en ontwikkelen van spreek- en luistervaardigheden in verschillende taalgebruikssituaties. Praatrondes en andere kringmomenten, projectwerk en allerlei kindgerichte besprekingen van de werking op klas- en schoolniveau reiken hiertoe functionele contexten aan. Er is gerichte aandacht voor luister- en spreekattitudes en het toepassen van gespreksconventies tijdens de praatronde. Tijdens het forum komt naast het creëren van verbondenheid ook het creatieve taalgebruik aan bod.

Vestigingsplaats De Loods hanteert onderwijsleerpakketten voor het aanvankelijk en voortgezet (technisch) lezen. In vestigingsplaats Mandala wordt de methodiek van het natuurlijk leren lezen toegepast en wordt de thuistaal van de kinderen benut als steiger voor het leren van het Nederlands. De groepsleerkrachten van beide vestigingsplaatsen gebruiken teksten voor begrijpend lezen die in verband staan met het lopende thema of project. Geleidelijk evolueren de taken richting studierend lezen en worden grotere gehelen aangeboden. Verder doet het team aan boekenpromotie en lezen leerkrachten en leerlingen voor in de klas of aan jongere kinderen. Regelmatig wordt een bezoek aan de openbare bibliotheek gebracht om adequaat bibliotheekgedrag te stimuleren en het genietend lezen te bevorderen.

De rondes en projectwerking leiden tot functionele en creatieve schrijftaken. De vrije tekst is een vaak gebruikte techniek. De feedback is gericht op de boodschap en getuigt van een actuele visie. Bovendien worden aan de hand van de tekstbesprekingen spellingmoeilijkheden aangepakt.

In de oudste leefgroepen van vestigingsplaats Mandala investeren de

leerkrachten sterk in de systematische opbouw van schooltaal aan de hand van woordenschatkisten.

Het strategische taalonderwijs komt onvoldoende tot zijn recht. Luister-, spreek-, lees- en schrijfstrategieën worden weinig expliciet aangeboden en opgebouwd over de leefgroepen heen.

Het vernieuwde leerplan 'taalbeschouwing, strategieën en (inter)culturele gerichtheid' is momenteel niet geïntroduceerd.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Doorgaans bieden de leerkrachten een voldoende aantal lestijden Nederlands aan, conform het gevolgde leerplan en het advies van de onderwijskoepel.

De leefgroepen zijn coöperatief georganiseerd en gestructureerd waardoor iedereen mee kan plannen, werken en beslissen. Er heerst een positieve groeps cultuur waardoor elk individu zich gesteund weet door de groep. Gevarieerde en betrokkenheidsverhogende werkvormen worden frequent aangewend. De leerkrachten treden de leerlingen tegemoet op gelijkwaardige wijze, doen inspanningen om de instructietaal te verzorgen, stellen open vragen en hebben echte conversaties met de leerlingen. Leerlingen worden systematisch aangespoord tot het verduidelijken van antwoorden en het geven van argumenten. De kinderen ervaren hun communicatie op school als natuurlijk en zinvol en krijgen kansen om een veelheid aan talen te gebruiken. Expressie, communicatie en inhoud primeren boven vorm, regels en techniek.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende leermiddelen om de taalvaardigheid te stimuleren. Ze heeft een breed en gevarieerd aanbod aan boeken en de meeste groepen hebben een goed uitgeruste klasbibliotheek. Enkele leefgroepen kunnen meer aandacht besteden aan de inrichting ervan en aan de uitbouw van een luisterhoek. Het leespaais in vestigingsplaats Mandala is degelijk ingericht. In de meeste leefgroepen ondersteunen de klaswanden het onderwijsleerproces en worden ze functioneel aangewend. Ze tonen aan dat schrijfvaardigheid een centrale plaats heeft in de klaswerking.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Gericht op bijsturing

Om na te gaan in hoeverre de leerlingen de onderwijsdoelen bereiken, gebruiken leerkrachten diverse evaluatievormen. De leerkrachten hebben over het algemeen een genuanceerd beeld van het taalvaardigheidsniveau van de kinderen. Deze informatie halen ze uit de observaties, de gesprekken met de leerlingen, de resultaten van de eigen toetsen en het leerlingenwerk. De kinderen krijgen tijdens kringmomenten en het gedifferentieerde werken onmiddellijke feedback van de leerkracht of andere leerlingen na een voorstelling of (tekst)bespreking, maar dit gebeurt soms vrij intuïtief.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Zorg

De teamleden slagen erin om een krachtige leeromgeving voor Nederlands te creëren waardoor de leerlingen hulp en stimulans ervaren en zichzelf kunnen overstijgen. De zelfstandige en vrije werktijd leggen nadruk op tempo- en niveaudifferentiatie. Via het weekplan leren kinderen hun werk gericht plannen en organiseren.

Vestigingsplaats Mandala organiseert onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en krijgt hiervoor aanvullende lestijden. In het verleden werd de school al met deze specifieke doelgroep geconfronteerd, maar er was weinig continuïteit in de inzet van leerkrachten om het onthaalonderwijs te verzorgen. Op dit ogenblik beschikt de school over een onthaalleerkracht met de nodige expertise en is het onderwijs aan anderstalige nieuwkomers volop in ontwikkeling. Deze leerkracht zoekt enthousiast naar gepast materiaal, wil doelgericht werken vanuit een weloverwogen visie en is bereid zich verder te professionaliseren. Het team kiest voor een semi-geïntegreerde benadering en

de begeleiding richt zich op taalvaardigheid en sociale integratie. De taalinterventies worden geregistreerd en de vorderingen van de leerlingen worden geëvalueerd en opgevolgd in functie van de vooropgestelde doelen. De individuele werkplannen zijn hierbij sterk ondersteunende documenten.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De leerlingen bereiken de eindtermen voor wereldoriëntatie in onvoldoende mate. Op schoolniveau zijn er onvoldoende garanties voor een coherent, evenwichtig en gradueel opgebouwd leerplangericht aanbod. Er ontbreken duidelijke teamafspraken die de gradatie en continuïteit moeten stroomlijnen. Het schoolteam kan weinig valide en betrouwbare outputgegevens voorleggen waarmee het de leerprestaties van de leerlingen kan staven. Bovendien sluit de evaluatie- en rapporteringspraktijk te weinig aan bij het leerplan.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Het leerplan wordt te weinig als referentiekader gehanteerd en is te weinig richtinggevend voor het onderwijskundige handelen. De klaspraktijk toont aan dat de leerkrachten te weinig werken aan een brede en stevige basis voor alle domeinen van wereldoriëntatie. Bovendien ontbreken een duidelijke schoolvisie en bindende afspraken over de wijze waarop het schoolteam dit leergebied wil realiseren en evalueren. Dit leidt tot breuklijnen in de graduele opbouw van het aanbod en staat de leerplanrealisatie in de weg. Positieve punten zijn ongetwijfeld de thematische en projectmatige aanpak en de begeleidende leerkrachtenstijl.

De wijze waarop de leerkrachten hun lessen plannen en uitwerken gebeurt vrij divers en verschilt van groep tot groep. De teamleden werken onvoldoende planmatig en doelgericht. De meeste leerkrachten beschikken niet over een planning op langere termijn. Bovendien is de schriftelijke voorbereiding doorgaans te beperkt en te weinig doelgericht.

Meerdere leerkrachten hebben onvoldoende zicht op de leerplandoelen. Het evenwicht en de volledigheid van het onderwijsaanbod wordt te weinig bewaakt. Uit de geobserveerde activiteiten blijkt dat enkele leerkrachten van vestigingsplaats Mandala lovenswaardige pogingen doen om een gevarieerd aanbod voor wereldoriëntatie na te streven. Ze slagen erin om binnen een evenwichtig opgebouwd project of thema betekenisvolle leerinhouden aan te bieden. Deze goede praktijkvoorbeelden stromen echter onvoldoende door naar de andere leefgroepen.

Het projectmatige aanbod zorgt voor horizontale samenhang met andere leergebieden.

De school houdt te weinig rekening met een concentrische leerstofopbouw, met hiaten en overlappingsen tot gevolg. Er zijn onvoldoende afspraken over de inhoudelijke afbakening van de leerinhouden.

Het schoolteam streeft bewust diverse educaties na. De acties in het kader van het gezondheidsbeleid beogen de gezondheidsopvoeding. Onder impuls van de MOS-groep (milieu op school) zetten leerkrachten sterk in op natuur- en milieueducatie. De school organiseert meerdaagse extramurale activiteiten voor de verschillende leefgroepen, waarbij de aandacht voor de realiteit centraal staat. Ze besteedt vooral aandacht aan de sociale dimensie van deze activiteiten en gaat minder na of de doelen aangepast zijn aan de leeftijd van de betrokken leerlingen. Leerkrachten maken gebruik van de mogelijkheden van het plaatselijke milieu om de werkelijkheid te verkennen. Waarnemingen binnen en

buiten de klas en leeruitstappen worden frequent georganiseerd. In de meeste leefgroepen komt de actualiteit regelmatig aan bod. Bij de verwerking van de onderwerpen worden ICT (informatie- en communicatietechnologie), leren leren en sociale vaardigheden in meerdere leefgroepen functioneel ingeschakeld. Toch hebben leerkrachten weinig zicht op de leergebiedoverschrijdende eindtermen en stelde de school geen schooleigen planning op met het oog op een gelijkgerichte en gradueel opgebouwde implementatie van deze eindtermen.

Tijdens de bijgewoonde activiteiten hanteerden de leerkrachten actieve en coöperatieve werkvormen. De leefgroepoverschrijdende ateliers dragen bij tot sociale cohesie en stimuleren de communicatie en samenwerking onder de kinderen.

Onderwijsorganisatie

*Onderwijstijd
Klasmanagement*

De analyse van de planningsdocumenten toont aan dat in enkele leefgroepen het minimum aantal lestijden per week niet wordt gehaald, conform het leerplan. Daardoor wordt het bereiken van de leerplandoelen en de eindtermen gehypothekeerd.

Conform het pedagogische project gaan de leerkrachten respectvol met de leerlingen om. Bij groepswerk creëren meerdere leerkrachten een goed gestructureerde leeromgeving waar leerlingen uitgedaagd worden om hun eigen mogelijkheden te ontdekken en te ontwikkelen. Vanuit de praatrondes kunnen de leerlingen onderzoeksvragen vooropstellen die ze naderhand in groep of zelfstandig mogen onderzoeken en oplossen.

Materieel beheer Infrastructuur

Uitrusting
Leermiddelen

Het schooldomein en de schoolomgeving zijn geschikt om een diversiteit aan indrukken en ervaringen op te doen. Illustratief zijn de schooltuin in De Loods en het gebruik van 'De Site' tijdens het MOS-atelier in de Mandala.

In de meeste leefgroepen is een thema- of projecthoek ingericht en een levend hoekje geïnstalleerd. De gradatie in en het gebruik van de tijd- en ruimtekaders zijn aan een heroriëntering toe. Sommige ontbreken of sporen niet met het gevolgde leerplan, zijn niet op niveau of zijn te klein voor klassikaal gebruik. Ze hangen niet steeds op een handige plaats om er regelmatig gebruik van te maken. Realisaties uit de vorige leefgroep worden onvoldoende benut om het tijd- en ruimtebegrip bij de leerlingen geleidelijk te laten groeien. Moderne mediavormen zijn beschikbaar en worden in meerdere leefgroepen aangewend om doelgericht digitale informatie op te zoeken en te verwerken.

Evaluatie Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Het schoolteam kan weinig valide en betrouwbare outputgegevens voorleggen waarmee het de leerprestaties van de leerlingen kan staven. De evaluatiepraktijk is niet evenwichtig en representatief. De evaluatie gebeurt in meerdere groepen op basis van eigen toetsen. Over het algemeen focussen de toetsen eenzijdig op reproductie van kennis en te weinig op vaardigheden, inzichten en attitudes. Ze gaan te weinig het bereiken van de leerplandoelen na. Andere evaluatievormen, zoals onder meer observatie en gesprekken, worden weinig doelgericht aangewend. Het team kwam niet tot een gezamenlijke gedragen visie over een meer brede evaluatie, waarbij het naast de verworven kennis ook de verworven inzichten, vaardigheden en attitudes in kaart brengt. De eenzijdige evaluatiepraktijk weerspiegelt zich in de rapportering. Waardevol zijn de 'gedragsgordels' die in enige mate de leeruitkomsten van de doelen van het domein 'mens' in kaart brengen.

Begeleiding Leerbegeleiding *Zorg*

De begeleiding van leerlingen focust in mindere mate op leerplandoelen die aan wereldoriëntatie gelinkt zijn. Differentiatie in aanbod en interesse komt in de verschillende leefgroepen tot

uiting bij het uitwerken van individuele werkstukken of onderzoeken.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Dit schooljaar stond wereldoriëntatie in de vernieuwingsfocus en was dit leergebied onderwerp van professionalisering en teamreflectie. Dit zorgde voor de invoering van het doelenboek van de onderwijskoepel en het ontwikkelen van een schooleigen bewakingsinstrument. De school kwam niet tot een strategische aanpak om interne expertise en goede praktijkervaringen systematisch te laten doorstromen op vestigingsplaats- en schoolniveau. Meerdere teamleden beseffen dat ze zich verder dienen te bezinnen over hun huidige aanpak. Ze menen dat ze gezamenlijk verantwoordelijk zijn om samen met de schoolleiding de nodige lijnen uit te zetten en duidelijke afspraken te maken. Daarbij dienen de visie van het leerplan, de graduele opbouw van leerinhouden en een brede evaluatie- en rapporteringspraktijk centraal te staan.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat haar situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Ze kan hiervoor uitgebreid rekenen op de preventiedienst en het facility management van het stadsbestuur en het stedelijk onderwijs Gent. De preventiedienst voert geregeld controles en risicoanalyses uit en verzamelt analyses van deskundigen en desgevallend opmerkingen van het personeel. Zo kennen de school en de preventiedienst de tekorten en zijn beide waakzaam voor ongunstige veranderingen in de leer- en werkomgeving van de leerlingen en van het personeel. Sommige kleine tekorten werkt de school momenteel weg, andere verbeteringen zijn op korte of middellange termijn gepland binnen het voorziene budget. De planning mist aandacht voor maatregelen die, in afwachting van een oplossing ten gronde de situatie minimaal verbeteren.

De vaststellingen van deskundigen, die terug te vinden zijn in de documenten, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. De toiletten zijn niet overal conform de regelgeving. De toiletten in de vestigingsplaats De Loods zijn ontoereikend. Van enkele toiletten ontbreken de deuren en ze zijn niet gescheiden voor jongens en meisjes. Momenteel kan de school geen concrete plannen om dit probleem ten gronde op te lossen voorleggen.

De school kan voor de vestigingsplaats Mandala II geen geldig keuringsverslag voor de elektrische laagspanningsinstallatie voorleggen.

De instelling krijgt een beperkt gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. De onderwijsinspectie vertrouwt erop dat de school vanuit haar beleidsvoerend vermogen de problemen ten gronde zal aanpakken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	neen
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	neen
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	neen
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	neen
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, is er dan een individueel werkplan voor de leerling? (BVR personeelsformatie)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, voorziet ze dan voor de leerkrachten nascholing taalvaardigheid en sociale integratie? (BVR personeelsformatie)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	neen

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid De school heeft een visie op deskundigheidsbevordering ontwikkeld. Daarbij vormt de synergie tussen het onderwijskundige beleid en het personeelsbeleid met het oog op kwaliteitsverbetering het uitgangspunt. Leerkrachten onderschrijven dit gedachtegoed en beschouwen het nastreven van kwaliteitsvol onderwijs als een gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. De school werkt jaarlijks onderwijskundige prioriteiten uit. Die ontstaan vooral vanuit ervaren noden van het team, maar ook vanuit actuele tendensen in het Vlaamse onderwijslandschap. Vooral de Freinet- en schoolvisie en het geïntegreerde GOK- en zorgbeleid vormen de rode draad in de schoolontwikkeling en de deskundigheidsbevordering van de teamleden. Het professionaliseringsbeleid concentreert zich op externe vorming en ondersteuning en besteedt ook aandacht aan interne expertise-uitwisseling. Het nascholingsplan lijst de teamgerichte en individuele bijscholing op.

Ondersteuning De schoolleiding neemt initiatieven om de schooldoelen gelijkgericht te realiseren en om de kennis en de vaardigheden van de leerkrachten te verbeteren en te ontwikkelen. De verwachtingen worden geformuleerd zowel op groepsniveau tijdens teamvergaderingen als op leerkrachtenniveau tijdens functionerings- en individuele coachende gesprekken. Het functioneringsgesprek heeft tot doel de zelfreflectie te stimuleren en mondt veelal uit in persoonsgerichte acties.

Interne en externe overlegmomenten stimuleren, motiveren en ondersteunen het uitwerken van een gelijkgerichte schoolvisie, maar slechts in beperkte mate de leerplanstudie en het realiseren van de leerplannen. De laatste jaren werden vooral de Freinet- en de schoolvisie, het wiskundeonderwijs, het schrijven van vrije teksten (De Loods) en het positief omgaan met meertaligheid (Mandala) onder de loep genomen.

De pedagogische studiedagen zijn doorgaans inzichtverruimend. Verder verrijken de wekelijkse (deel)teamvergaderingen met onderwijskundige onderwerpen de onderwijservaring. Deze gestructureerde bijeenkomsten bieden kansen tot collegiaal overleg, maar worden ook gebruikt om teamgerichte bijscholing op te zetten of om onderwijskundige onderwerpen uit te diepen. Daarbij ervaren de leerkrachten de directeur en de beleidsmedewerkers als sterk motiverend en ondersteunend.

De open cultuur binnen het team creëert kansen tot collegiale consultatie. (Parallel)leerkrachten delen ideeën, technieken en materialen met elkaar. Ze zijn bereid en in staat om uitprobeersels, successen, frustraties en hoop te delen. Meerdere leerkrachten van de lagere afdeling van vestigingsplaatsen De Loods en Mandala hebben een beperkte ervaring in hun huidige opdracht en hebben nood aan praktijkgerichte ondersteuning. De school investeert sterk in coaching en begeleiding van (beginnende) leerkrachten door het inschakelen van Freinetcoaches en mentoren.

De school participeert actief aan schooloverstijgend overleg en evenementen.

Via de collegagroepen kunnen de zorgondersteuners, de beleidsmedewerkers en de directeur ervaringen uitwisselen met schoolexterne collega's. Voor de nieuwe leerkrachten staat op woensdagnamiddag de Freinetopleiding op het programma en meerdere teamleden nemen jaarlijks deel aan de Freinet-tweedaagse.

Doeltreffendheid De prioriteiten worden frequent tussentijds geëvalueerd met alle teamleden. Er zijn ook aanzetten om de effectiviteit van nascholingstrajecten of van professionaliseringsinitiatieven te onderzoeken. Na een teamgerichte of individuele nascholing volgt steeds terugkoppeling, meestal op een teamvergadering. Dit kan leiden tot het delen van inzichten, het uitbreiden van gewaardeerde nascholingen of het stopzetten ervan. Het reflecterende vermogen van sommige leerkrachten is beperkt, maar groeit onder impuls van de schoolleiding.

Ontwikkeling Een breed gamma aan lopende en geplande acties getuigen van de ontwikkelingsgerichtheid van het team. In de leraarsruimte bevinden zich recente naslagwerken en praktijkgerichte bronnen. Het gericht raadplegen ervan is leerkrachtafhankelijk. De school is er zich van bewust dat gefaseerde trajecten met leerplanstudie en implementatie op de klasvloer zich opdringen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De school beschikt over een eigen, geëxpliciteerde zorgvisie. De nadruk op een degelijk uitgebouwde brede basiszorg en de centrale rol van de groepsleerkracht, zijn de speerpunten van deze visie. De school heeft de krachtlijnen van haar visie geconcretiseerd in een zorgcontinuüm dat de verschillende fasen van de leerbegeleiding aangeeft. Vooral in vestigingsplaats Mandala verloopt de leerbegeleiding in grote mate doelgericht en kwaliteitsvol. In vestigingsplaats De Loods is het continuüm van zorg onvoldoende tot op de klasvloer doorgedrongen en worden de uitgangspunten van handelingsgericht werken beperkt toegepast. De school wil de sociaal-emotionele ontwikkeling bij de leerlingen stimuleren en hun taalvaardigheid verhogen. Het 'SES-plan' bevat concrete, operationele doelstellingen met daaraan gekoppeld acties op school-, leerkrachten- en leerlingenniveau.

Ondersteuning De school bouwde een functionele zorgstructuur uit, waarvan de directeur en de zorgcoördinator de motor zijn. Ze beschikt over een ruime omkadering om een degelijke ondersteuning uit te bouwen. Een duidelijke taakverdeling stuurt de zorginitiatieven op de verschillende niveaus. Groeps- en zorgleerkrachten nemen de eerste twee zorgniveaus voor hun rekening, met name de 'brede basiszorg' en de 'verhoogde zorg'. De zorgcoördinatoren coördineren de zorgwerking op school-, leerkrachten-, leerling- en ouderniveau. De ondersteuning en de gerichte coaching van leerkrachten in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften, is in vestigingsplaats Mandala degelijk uitgebouwd.

De school hecht veel belang aan het welbevinden van het kind als voorwaarde tot fundamenteel leren. Ze heeft bijzondere zorg voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van haar leerlingen. Vanuit observaties, gesprekken met kinderen en sociogrammen plannen de teamleden acties die op geregelde tijdstippen worden geëvalueerd en bijgestuurd.

Het detecteren, signaleren en bespreken van problemen verloopt volgens een

goed uitgetekende procedure. Groeps- en zorgleerkrachten doen inspanningen om kleuters en leerlingen met ontwikkelings- en leerachterstand extra stimulansen te geven. De ondersteuning is preventief of repetitief en remediërend van aard. De school hanteert een digitaal platform waarin ze relevante leerlingengegevens verzamelt. Waardevol zijn de groeps- en individuele handelingsplannen in Mandala die een doelgerichte, gefaseerde, handelingsgerichte aanpak faciliteren.

Wat de leerlingen- en ouderparticipatie betreft onderneemt de school gerichte tussenkomsten om de (tijdige) aanwezigheid van kleuters en leerlingen zo hoog mogelijk te houden. De directeur, de brugfiguur en beleidsondersteuners vervullen hierin een sleutelpositie. Conform de schoolvisie betreft de school de ouders bij de leerbegeleiding. Ze beoogt een laagdrempelige instelling en zorgt voor een goede communicatie met de ouders. Die worden degelijk geconsulteerd en geïnformeerd. De samenwerking met het STIBO (Stedelijk Initiatief voor Buitenschoolse opvang), met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en andere schoolondersteunende instanties verloopt vlot.

- Doeltreffendheid** De actieplannen en de doeltreffendheid van het 'SES-plan' worden op geregelde tijdstippen met het beleids- en zorgteam en alle teamleden besproken.
- Ontwikkeling** Onder impuls van de gedreven directeur is de zorgwerking in beweging. Het frequente interne en externe zorgoverleg en de bijeenkomsten met het zorgteam bieden kansen om van en met elkaar te leren. De zorgcoördinatoren participeren aan specifieke professionaliseringstrajecten en aan overleg binnen de scholengemeenschap met de pedagogische begeleidingsdienst van de stad Gent. Ook de (zorg)leerkrachten doen inspanningen om hun expertise uit te breiden. De school beschikt over voldoende achtergrondinformatie in verband met ontwikkelings- en leerproblemen. Recente praktijkgerichte bronnen om kinderen met ontwikkelings- en leerstoornissen te remediëren zijn aanwezig in de school.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** Het interne leiderschap wordt waargenomen door een ervaren, gepassioneerde directeur, de beleidsmedewerkers, het kern- en het zorgteam. De directeur geeft blijk van een humanitair en gedeeld leiderschap, communiceert zeer eerlijk en open en is voortdurend gericht op het welbevinden van alle actoren. De schoolleiding wil 'samen school maken' en beoogt een professionele school waar een enthousiast team blijk geeft van engagement. De inzet van de teamleden resulteert in de realisatie van diverse initiatieven op school- en groepsniveau. De directeur stelt zich als onderwijskundige leider op. Ze ondersteunt het onderwijskundige handelen van de leerkrachten door klascontacten en door frequente teambijeenkomsten. Vertrekkend vanuit talenten worden teamleden aangezet om hun praktijk in vraag te stellen.
- Visieontwikkeling** De school besteedt aandacht aan visieontwikkeling. Het interne leiderschap voert een beleid conform het schooleigen project, dat congruent is met het pedagogische project van de scholengemeenschap. Het team zet stappen naar een groeiende gelijkgerichte pedagogisch-didactische aanpak.
- Besluitvorming** Verschillende overlegstructuren dragen bij tot een participatieve en democratische besluitvorming. De directeur en het beleids- en kernteam spelen daarbij een cruciale rol en fungeren als koersbewaker en als bindmiddel. Ze zijn echter ook luisterend oor en stimulator.
- Kwaliteitszorg** De school geeft blijk van reflecterend vermogen. Regelmatig onderzoekt ze aspecten van het schoolleven. Alle participanten krijgen veel inspraak bij het bepalen van prioriteiten. Vooral het GOK- en zorgbeleid wordt doelgericht uitgewerkt en geregeld geëvalueerd en bijgestuurd. Het systematisch aanwenden van output- en evaluatiegegevens bij het bepalen van prioriteiten, het doelgericht en trajectmatig uitwerken ervan en gerichte leerplanstudie en -implementatie zijn belangrijke aandachtspunten voor de school.
- GOK- en zorgbeleid** Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen in kaart brengt. De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Ze zet acties op om de doorstroom te bevorderen. Het schoolteam heeft een visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen. De schoolorganisatie zorgt ervoor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. De acties die het schoolteam uitwerkt sluiten nauw aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er expliciete aandacht voor kleuterparticipatie. Het schoolteam evalueert de effecten van de acties binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De teamleden van de kleuterafdeling organiseren gevarieerde activiteiten die de diverse domeinen van Nederlands en wereldoriëntatie bestrijken.
- Het schoolteam maakt werk van taalvaardigheidsonderwijs afgestemd op de instroomkenmerken van haar leerlingen.
- Het schoolteam van Freinetschool Mandala benut de thuistaal en het culturele kapitaal van de kinderen als steiger voor ontwikkelen en leren.
- Het schoolteam heeft aandacht voor diverse educaties en een werkelijkheidsgerichte benadering van wereldoriëntatie.
- De leerkrachten van beide afdelingen hanteren een begeleidende leerkrachtenstijl en een thematische, projectmatige en ervaringsgerichte aanpak. Kinderen krijgen kansen om te exploreren, te experimenteren en te onderzoeken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De schoolleiding neemt waardevolle initiatieven om de schooldoelen gelijkgericht te realiseren en om de kennis en de vaardigheden van de leerkrachten te verbeteren en te ontwikkelen.
- In Freinetschool Mandala verloopt de leerbegeleiding doelgericht, planmatig en kwaliteitsvol.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur werkt op gedreven wijze aan het realiseren van een kwaliteitsvolle school.
- De directeur streeft naar een humanitair en gedeeld leiderschap.
- Het schoolteam hanteert een democratische en participatieve besluitvorming.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerkrachten kunnen het doelgericht en planmatig werken versterken en de verschillende, waardevolle observatie- en volgsystemen afstemmen op de beoogde onderwijsdoelen.
- Het schoolteam kan werk maken van een woordenschatbeleid.
- De leerkrachten van de kleuterafdeling kunnen de inrichting van sommige leefgroepen en speelwerkhoeven optimaliseren.
- De leerkrachten van de lagere afdeling kunnen werk maken van strategisch taalonderwijs en het vernieuwde leerplan 'taalbeschouwing, strategieën en interculturele gerichtheid' implementeren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het schoolteam van Freinetschool De Loods kan haar inzichten op vlak van handelingsgericht werken versterken en de zorgverbredende expertise verruimen.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het schoolteam kan vernieuwingsprioriteiten doelgerichter en trajectmatiger uitwerken.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerkrachten moeten bij de leerlingen alle eindtermen van wereldoriëntatie bereiken.
- De school moet de veiligheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving verbeteren.

Wat betreft de regelgeving

- De leerkrachten van de kleuterafdeling moeten het recht op 28 lestijden respecteren (Decreet basisonderwijs art. 48).

- De school moet de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving bezorgen (Decreet basisonderwijs art. 28).
- De school moet beschikken over een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen (Decreet basisonderwijs art. 37).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'**
 - * voor het **lager onderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor wereldoriëntatie.
- voor de **erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **30-04-2018** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "gunstig advies".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor het **kleuteronderwijs**.
- voor de **overige erkenningsvoorwaarden**.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

De leerkrachten van de kleuterafdeling moeten het recht op 28 lestijden respecteren (Decreet basisonderwijs art. 48).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **30-04-2018** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Liesbet CRIEL de inspecteur-verslaggever	Jeanine SCHEPENS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	